

Малчнр дунд политическ көдлмшиг чанъгъахмн

Малчнр республикин селәнә эдл-яхун көлләчнр Төрскәнәннь өмн авсн даалгъвран кӯцәхин тә чидлән нөліө көлләд, эн джилиг сән дилврәр укт-джана. Мәна республик болз-гаснь урд госуларствд буудя орулдж өглгәнә зурагъан даву-лж кӯцәгъад, орн-нутган айта сән 10 сай пуд буудя өгв. Республикин колхозмуд болн совхозмуд малин тоог зөвәр өскв, малас гардг шим-шуусинь өдлүлв. 1958 джи-лин түрүн өрәлдннь хөбдин то 419 минъгън, бод малин то 14 минъгън толгъа өсв. Көк теңгәсин загъсчнр ончта сәә-нәр көдлцхәв, загъс анънл-гъна джилә зурагъан июлин нег шинд кӯцәв.

Им элдв сән дилвр кӯц-лгън—республикин кӯч-көлсч-нрин политическ болн произ-вственн шунмгъань өсджә-хит, эди партин болн прави-тельсгвин республикин өмн тәвджәх төрмүдиг кӯцәлж, хальмгин экономикаг болн культуриг цаарандн делгрү-лж өскхин төлә ноолдхдан белнинь герчлжәнә.

Партийн организац олдундин политическ көдлмш делгрүллгънд урдкасн ик оньг тәвдж, кӯч-көлсчнрин шунмгъагъинь өдлүлдж, те-дниг производственн зурас кӯцәлгънд бүрдәлж, соңдөр-лдә делгрүлдж, өмн нүүрт йовх улсин дамшлтинь тар-халгъиг тодрхагъар кедг бол-сна ашдннь тиим дилвр кӯц-сми гидж келх кергтә.

Өдгә цагт республикин малчнрин өмн даалгъврта ик төрмүд зөгсджана Мал үвлз-үлх цаг өбрдлжәнә. Тегәд ода республикин колхозмуд болн совхозмуд олна малд хойр джилд элвг кӯрх теджәл белдх зурагъан кӯцәлгъиг да-руд дуусхин төлә гуджрдж көдлжәцхәнә. Малин фермст тосхлт, хуучн хашас яслгън кегддж йовна. Хөд үвләр ху-ргълулхд белдлгън эклв. Хар-гээрур мал үвлзүллгънд туу-х белдвр кех кергтә болдж-ана. Эн тоот көдлмшиг болз-лань, сәәнәр кӯцәлж, кӯтцәр үвлд белдлгъиг әмти, малчнр-ин кадрмуд йилгъхмн. Эн уч-рар колхозмудин болн совхо-змудин партийн организацсин, селәнә цуг коммунистрин килмджннь хөбчнрт, малчнрт, механизатормудт тусхагдх зө-втә.

Малчнр дунд политическ көдлмш делгрүллгъиг цааран-дннь ясрулдж, бәәх дүту-дун-динь уурулдж, урдә эн көд-лмшт бәйсн сән дамшлтиг өр-гәр олзлх кергтә. Фермс, хөшмуд болгънд агитаторин көдлмш ода йилгъән чинр зүү-джәнә. Зәрм колхозмудин бо-лн совхозмудин эклц партийн

организацсин, малчнр дунд көд-лдж йовсн агитатормуд көдлмш келгән уурснь узгдлжәнә. Эн йовдлиг чиклхмн, агитколлек-тивин зергләг хәләлдж, шин улс немдж батлх кергтә.

Агитколлективин көдлмшннь кӯцвртә болхннь партийн орга-низац теднә заавр, селвг өг-лгънәс йилгърхмн. Тегәд аги-татормудин совещань хурадж, малчнрин өмн тәвгдджәх төр-мүд келлж өглгън, агитатор-мудин көдлмшин сән дамшлт тархалгън ик кергтә болджа-на.

Зәрм, үлгүрлхд, Черноземе-льск, Яшкульск, Целинн рай-один партийн организац „Хөб-чин өдр“ „Малчин өдр“ гидж келгънә сән дамшлт хоршас-мн. Эн дамшлтиг мартх учр уга. Ода хөбчнр, малчнр ма-лин төлән авч, мал өсклгънә түрүн дигинь кедж, үвлд бел-лгъ делгрүлджәх цагт, тиим өдр кедж кӯүндвр кесн ик чинртә.

Эн джил республикд кесг колхозмуд болн совхозмуд мал өсклгънә зура кӯцәлгъәрн дилвр бәрдж, сән дамшлт үзүлв. Өмн нүүрт йовцхәх хөбчнрин, малчнрин зергләннь өсв. „Черноземельский“ сов-хозин ах хөбчнр Суховеев болн Улюмджиев 100 хөн бо-лгънас 145—146 хургъ авцхав Юстинск района ах хөбчнр Убегенов, Чимидов, Сохоров, Каиров эди 100 хөн болгънас 128—143 хургъд авад, кара-куль хөн олд төл өгдгинь үзүлцхәв. Иим улсин тонь олд.

Партийн организац тегәд көдлмшин өмн нүүрт йовх колхозмудин, совхозмудин, хөбчнрин, малчнрин дамшл-тинь тархалгънд йилгъу оньган тәвх зөвтә. Тиим колхозмудт, совхозмудт әмт илгәгъад, до-рннь дамшлтинь хәләлдж дасад, көдлмштән олзлгъиг делгү-кехмн.

Ода малчнрин дунд Октяб-рин 41-ч өбнд нерәдсн дөрл-дә делгрүлдж, өдлән даалгъвр авлгънд теднә килмджинь ту-схәх кергтә.

Малчнрин дунд политическ цәәлгъврин көдлмш делгрүл-лгънд Улан шугъуд чинр зүү-нә. Эдниг фермс болгънд гар-гъх, сәәнәр кеерүлдж ясх, легтр, газетсар тетклгъ кех кергтә.

Республикин кӯч көлсчнр 1960 джил күртл олна малан хурлар өсгх, хөбдин тоог 3 сай күргдж өскх даалгъвр авсми. Энүг кӯцәлгън манә эркин түрүн даалгъврта төрм-бидн. Мана хальмг теегин туурсн малчнр чидлән нөблгө көдлдж, терүгән кӯцәхин кергт партийн организац көдлмшиг улм өргәр, өдлән девснъгд гаргъдж кех зөвтә.